

TETAŞ 2017 Tarifesi; KAYIP VE KAÇAKTA YENİ BULMACA

EMO Yönetim Kurulu tarafından 12 Ocak 2017 tarihinde faturalarda gizlenen kayıp ve kaçak bedeli ile ilgili TETAŞ'ın 2017 tarifesinin yeni bir bulmaca yarattığına dikkat çeken bir açıklama yapıldı. Açıklamada, TETAŞ'ın satışlarında; genel aydınlatma için farklı, kayıp ve kaçak enerji için farklı bedel uygulamaya başlamasının ayrıntılı sonuçlarına yer verildi.

Kayıp ve kaçakta yaratılan "kara kutu", kamu toptan alım-satım şirketi olan TETAŞ'ın 2017 yılı tarifesiyle tam bir bulmacaya dönüştü. Dağıtım şirketlerinin TETAŞ'tan satın almakla zorunlu kılındıkları kayıp ve kaçak enerji tüketimi için belirlenen bedel; kayıt altına alınabilen enerjiye uygulanan fiyattan ve TETAŞ'ın genel aydınlatma için yaptığı satışa uyguladığı fiyattan düşük tutuldu.

Sürekli yükseltilen hedef kayıp ve kaçak oranlarıyla elektrik kullanıcıları üzerinden dağıtım şirketleri fonlanırken; 2017 yılında TETAŞ'ın kayıp ve kaçak enerji tüketimi için yaptığı satışlarda piyasaya yeni bir destek daha sağlandığı ortaya çıktı. Kayıp ve kaçak enerji bedeli ile ilgili düzenlemeler ve sonuçları şöyle özetlenebilir:

1- TETAŞ Üzerinden Alım-Satım Garantisi: 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile dağıtım şirketlerinin kayıp ve kaçak ile aydınlatma tüketimi için elektriği TETAŞ'tan satın alması zorunlu kılındı. Uygulama sonucunda; TETAŞ'ın yüksek maliyetli alımlarına

zorla satış yapacağı kaynak yaratıldığı ortaya çıktı. Yükü kamuya yıkılmak üzere TETAŞ'a, yüksek fiyatlı elektrik alımıyla piyasa fiyatlarının yükselmesine karşı supap fonksiyonu gördürülmüş oluyor. Böylece aydınlatma ile kayıp ve kaçak enerji tüketimlerinde ortadan kaldırılan "serbest piyasa" devlet eliyle ayakta tutulmaya çalışılıyor.

2- Maliyetin Eşitsiz Dağıtımı: Farklı kaynaklardan elektrik satın alarak ortalama bir enerji alış maliyetine sahip olan TETAŞ; 2017'den itibaren iki farklı tarife uygulamaya başladı. TETAŞ; Ekim 2016 tarifesinde dağıtım şirketlerine kilovat saat başına 14.80 kuruş üzerinden elektrik satarken, 1 Ocak 2017'den itibaren genel aydınlatma amaçlı kullanımlar için 19.15 kuruş, kayıp ve kaçak enerji tüketimi için de 16.2 kuruş üzerinden satış yapacak.

3- Kayıp ve Kaçak Tüketimine Farklı Fiyat: Kayıp ve kaçığın sonuçta tüketilen bir enerji olduğu gerçeğinden hareket ettiğimizde maliyetinin, kayıt altına alınabilen enerji maliyeti ile eşit olması gerekir. Ancak TETAŞ'ın yeni tarifesiyle bu eşitlik bozulmuştur. EPDK'nın 2016'da "sadeleştirme" iddiasıyla maliyet kalemlerini gizlemesi nedeniyle tarifede artık elektriğin çıplak bedelini göremiyoruz. Bunun yerine perakende satış hizmet (PSH) bedelinin de içine katıldığı perakende enerji bedeli ile karşılaşıyoruz. EPDK; 30 Aralık 2015 tarihli "Perakende Enerji Satış Fiyatlarının Düzenlenmesi

Hakkında Tebliğ" ile ikili anlaşmalarında PSH bedelinin 31 Aralık 2017 tarihine kadar 1 kilovat saat elektrik için 0.7233 kuruş olmasına yönelik referans bir düzenleme yapmıştı. Konutların 1 Ocak 2017 tarifesindeki 21.4 kuruşluk perakende enerji bedelinden bu referans PSH ve yüzde 2.38'lik brüt kar marjı çıkarıldığında, 1 kilovat saatlik enerjinin çıplak maliyeti 20.2 kuruş olmaktadır. Yani 1 kilovat saat elektrik için konut kullanıcılarından 20.2 kuruş tahsil edilirken, kayıp ve kaçak için satın aldıkları aynı enerji için TETAŞ'a yüzde 9.4'lük zamla bile 16.2 kuruş ödenecek. Böylece kayıp ve kaçak tüketimi TETAŞ üzerinden fonlanmış olmaktadır.

4- Kayıp ve Kaçak Enerji Bedelinin Kullanıcıya Yansımaları: Kayıp ve kaçak enerji bedeli; kullanıcılardan dağıtım bedeli adı altında toplulaştırılan kalem kapsamında tahsil ediliyor. Kayıp ve kaçak enerji temin bedeli; kullanıcıya aynen yansıtıldığı için şirketlerin bu bedelden etkilenmeleri söz konusu olmuyor. Ancak aydınlatmaya göre kayıp ve kaçığa düşük zam yapılması dolaylı bir sübvansiyon sağlıyor. 2017 yılı kullanıcı tarifelerinde enerji bedeli düşerken dağıtım bedeline zam yapılmıştı. İletim, dağıtım, kayıp ve kaçak bedelinin yer aldığı bu kalem içinde kayıp ve kaçak bedeline yapılan zammın düşük tutulması, diğer bedellerde daha fazla artış yapılmasına olanak tanıyor.

5- Kayıp ve Kaçak Hedefleri Açıklanmıyor: Şeffaflığa aykırı bir şe-

kilde kullanıcıların ne kadar kayıp ve kaçak bedeli ödediğini takip edilemez hale getiren EPDK, dağıtım şirketlerinin hedef kayıp ve kaçak oranlarını da gizlemeye başladı. 2017 yılı hedeflerinde yine yükseltmeye gidildiği biliniyor. Ancak bu rakamlar açıklanmazken, EPDK sitesinde ne kayıp ve kaçak gerçekleşmelerine ne de hedeflerine yer veriliyor. Oysa kullanıcıların tarifeleri; kayıp ve kaçak hedeflerine göre belirlenen dağıtım şirketleri gelir tavanına göre oluşturuluyor.

Kamuoyundan gizlenen kayıp ve kaçak bedeli tarifelerde "karakutu" işlevi görüyor.

Hükümetin faturalardan tahsil edilmesi ve dava açılmasını önlemek üzere yasal mevzuatta düzenlemeler yaptığı kayıp ve kaçak enerjiye yönelik bu son uygulamalar ile artık ne hedeflerin ne de gerçekleşen oranların, hatta bunların kamuoyuna açıklanmasının bile anlamı kalmamıştır. Kayıp ve kaçak oranları düşse bile kayıp ve kaçak tüketim için satın alı-

nan enerjinin maliyeti ayrı bir faktör olarak ortaya konulmuştur. Hükümet kayıp ve kaçak enerji temin bedelinde yaptığı oynamalarla kamudan kamuoyuna hissettirmeden kaynak aktarımlarını düzenlemektedir. Çalışanların enerjilerinin kayıp ve kaçak bedelinin kime, nasıl yıkılacağına yönelik bulmacalarla tüketilmesi yerine kayıp ve kaçak oranlarının düşürülmesine yönelik çalışmalara hız verilmesi; bu anlamda denetimlerin yapılması gerektiği açıktır.